

S textilným odpadom si majú mestá poradiť samy

Obce a mestá sú rozčarované zo spôsobu, ako chce ministerstvo životného prostredia vylúčkovať zo zberu textilného odpadu. Všetky zainteresované strany už mesiace netrpezlivo čakajú na legislatívu, ktorá mala nastaviť jasné pravidlá.

Úradníci na ministerstve na nej skutočne aj niekoľko rokov pracovali. Výsledok, ktorý koncom júla zverejnilo ministerstvo, mnohých šokoval.

Namiesto kompletnej novej zákona o odpadoch je na svete ani nie dvojstranová „metodická príručka“.

MAJÚ SI TO AJ ZAFINANCOVAŤ

Združenie miest a obcí Slovenska tvrdí, že po viacročných stretnutiach pracovných skupín je produktom „krátky a všeobecný materiál“, ktorý len zhrnul to, čo už niektoré samosprávy robia dobrovoľne.

Únia miest Slovenska reaguje, že príručka je „mäta a nejasná“.

Obsah príručky by sa dal stručne zhrnúť takto: Mestá a obce si majú samy individuálne vymyslieť, ako sa o textilný odpad od januára postarať. Všetko potrebné si majú schváliť všeobecne záväzným nariadením a dohodnúť v zmluvách s odpadovými firmami.

Celé to majú aj zafinancovať. V praxi to bude znamenať, že väčšinou prenesú náklady cez poplatky na svojich obyvateľov.

„Keď som si prečítal tých 466 slov, tak som si povedal, že to hádam nemôžu myslieť vážne,“ hodnotí príručku poslanec Progressívneho Slovenska Michal Sabo, ktorý prípravu systému sleduje dlhodobo.

„Je to pohŕdanie odbornými kapacitami na ministerstve životného prostredia aj zainteresovanými stranami.“

OD JANUÁRA 2025 TO BUDE POVINNÉ

Mnohé mestá a obce zbierajú textil dobrovoľne už dnes, no po novom to bude od 1. januára 2025 povinné rovnako ako v celej Európskej únii.

Novela zákona, na ktorú všetci čakali, mala urobiť poriadok v tom, kto má čo robiť, kde majú byť rozmiestnené zberné nádoby, ako často sa má odpad z nich zväzť a najmä kto to celé zaplatí.

Príručka obsahuje podľa odborníkov navyše ešte jednu zvláštnosť. Satstvo odovzdané charite si obec nebude môcť zapísať ako vyzbieraný textilný odpad, čo je pre samosprávu demo-

ILUSTRÁČNÉ FOTO – MCPA/FLICKR.COM (CC BY-NC 2.0)

tivujúce. Naopak, ak ho pre ňu vyzbiera odpadová firma, tak sa jej to započíta.

„Mám tú istú kôpku textilu, a keď ju dám do kontajnera pred úradom, je to započítané. Keď ju dám do kostola na charitu, tak to nie je započítané,“ poukazuje Lubica Vargová zo združenia Natur-pack, ktoré zastupuje výrobcov produkujúcich odpad.

„Považujem toto celé za zbytočné strašenie,“ reaguje na kritiku minister Tomáš Taraba a hovorí, že systém sa bude ešte len nastavovať budúci rok. Chce si vraj počkať na ďalšie „rámce EÚ“.

TARABA DONEDÁVNA SĽUBOVAL NIEČO INÉ

Ešte v apríli pritom minister Taraba tvrdil, že „nastavovanie povinností jednotlivých subjektov vo vzťahu k textilu bude predmetom novej zákona o odpadoch“. Napísal to v odpovedi na otázku poslanca Saba z PS.

Ďalej tvrdil, že podľa plánu by mala byť novela predložená v auguste tohto roka.

V odpovedi zároveň ubezpečoval, že systém sa bude financovať prostredníctvom poplatkov, ktoré budú platiť jeho výrobcovia. Tak to už dnes funguje v prípade papiera, skla či plastov.

„Vtedy si výrobca zahrnie náklady na triedený zber do ceny výrobu, takže ten, kto si ho kúpi, sa podieľa aj na nákladoch za triedenie a nakladanie,“ vysvetľuje Lubica Vargová z Natur-packu.

Päť mesiacov predtým, než obciam a mestám vznikne nová povinnosť zbierať textil, je však všetko inak. Samosprávy sa to navyše dozvedajú uprostred letných prázdnin.

„Tým, že sa bude prispievať aj výrobcami, tak sa čaká ešte na určité dokumenty Európskej únie, ktoré definujú rámec, akým spôsobom sa to má robiť,“ hájil sa v stredu minister Taraba.

Dodal, že systém sa bude nastavovať až počas roku 2025.

To však nepomôže tým obciam a mestám, ktoré si na zber textilu budú musieť od januára zazmluvniť odpadovú firmu.

Dodávatelia sa vďaka tomu pri rokovani o podmienkach ocitnú vo výhode. Obce a mestá tlačí čas. Podľa zákona je istá jediná vec, a to, že textil musia zbierať od 1. januára 2025.

V Rakúsku, ktoré dáva Tomáš Taraba v nakladaní s odpadmi veľakrát za vzor, sa systém zberu textilu nastavoval v roku 2021. Slovenská metodická príručka sa v niečom podobá na metodický návod z Česka, aj ten je však minimálne raz tak obsiahly.

„Slovenská metodická príručka je zle odkopirovaná česká metodika, ešte aj ohodaná na kosť. Považujem to za absolútny škandál,“ hovorí Sabo z Progressívneho Slovenska.

Slovensko sa musí postarať o zber textilného odpadu rovnako ako ostatné členské štáty Európskej únie. Dohodli sa na tom ešte pred šiestimi rokmi.

V roku 2020 sa Slovensko ocitlo v desiatke najväčších producentov textilného odpadu v únii. Ročne sa ho u nás vyprodukovalo približne 18 kilogramov na osobu. V komunálnom odpade tvorí textil asi 5 percent.

Ministerstvo už pred niekoľkými rokmi začalo pracovať na plnohodnotnej novele zákona o odpadoch. Bývalý minister životného prostredia Ján Budaj (Demokrati) chcel triedenie textilu zaviesť dokonca už o rok skôr.

Na jeseň minulého roka zverejnilo ministerstvo – v tom čase vedené úradníckym ministrom Milanom Chrenkom – informáciu, že pracuje na potrebnej legislatíve. Z materiálu vyplýva, že zber textilu mal fungovať podobne ako v prípade papiera, skla či plastov. Obce a mestá mali uzatvoriť zmluvy so združeniami, ktoré zastupujú výrobcov textilných výrobkov, a tí mali zber aj zafinancovať.

TOMÁŠ GREČKO

Keď som si prečítal tých 466 slov, tak som si povedal, že to hádam nemôžu myslieť vážne.

Michal Sabo
poslanec PS